

Forvaltningsplan for gås i Østfold fylke

2025-2035

Bilde 1: Grågås (Anser anser) i Kallaksjøen den 28 juli 2024, Hæra naturreservat

Copyright: Anders Melland

Forord

Det 06.02.2025 inviterte Østfold Bondelag til et samarbeidsforum for gås i Østfold. Her ble det klart at samtlige kommuner ønsker en samordnet forvaltning av gås i Østfold. Det ble derfor tatt et initiativ om å lage en felles forvaltningsplan for alle kommuner i Østfold. Planen skal sikre en målrettet forvaltning, slik at skadeavvergende tiltak får god effekt og at avskytningen økes. Denne planen gjelder for årene 2025-2035 og erstatter Forvaltningsplan for gås i Ytre Østfold for Sarpsborg, Hvaler, Moss og Råde kommuner og Forvaltningsplan for gås i Indre Østfold kommune. Det anbefales at planen rulleres ved ny Forskrift om jakt- og fangsttider i 2028 eller ved andre relevante endringer i lovverket.

Erlend T Kvernenes og Elin Kollerud fra Utmarksforvaltningen AS har utarbeidet planen på oppdrag fra kommunene. Arbeidet er finansiert av Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

15. desember 2025

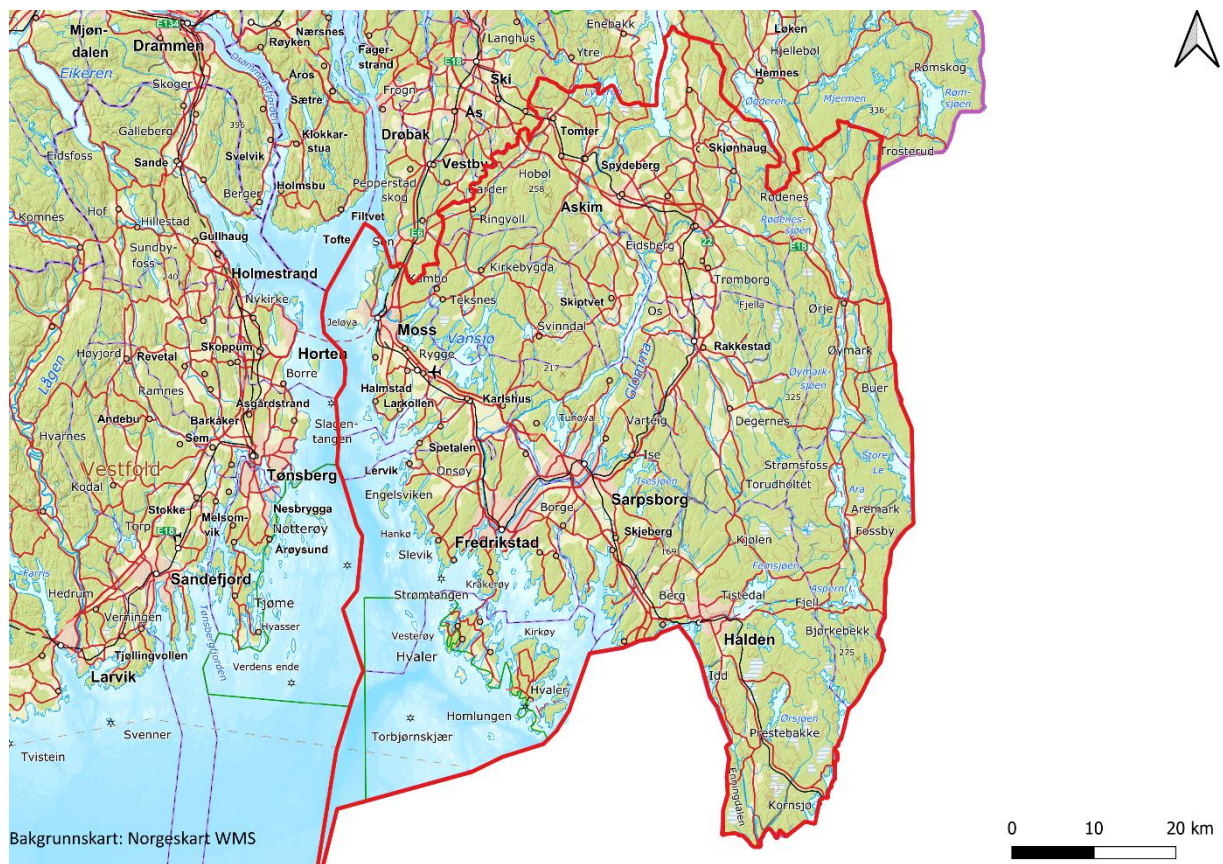

Innhold

Forord	ii
Områdebeskrivelse.....	1
Dagens gåsebestand.....	2
Dagens skadesituasjon	4
Målsetninger	5
Holde skadenivået hos jordbruket på et lavest mulig nivå	5
Redusere utfordringer med gåsemøkk på offentlige arealer og badeplasser	5
Stimulere til en økt organisering av gåsejakt	5
Øke avskytningen i planperioden.....	5
Næringsutvikling basert på gås	5
Roller og ansvar	5
Skadeavvergende tiltak	6
Ordinær jakt	6
Organisert jakt.....	6
Skadefelling	6
Utvidet jakttid.....	7
Skremming.....	7
Gasskanon	7
Laser	7
Gjerding/fysiske hindre	7
Permanente friområder	8
Friområder ved jakt	8
Organisert og kontrollert eggsanking.....	8
Næringsutvikling basert på gås	8
Oppsummering, mål, tiltak og ansvar	9
Vedlegg:.....	10
Vedlegg 1: Arter – Biologi.....	10
Vedlegg 2: Forslag til tilrettelegging for effektiv gåsejakt.....	12
Vedlegg 3	14
Kilder.....	16

Områdebeskrivelse

Denne forvaltningsplanen omfatter alle kommuner i Østfold fylke, disse er Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler. Østfold er et stort jordbruksfylke og har totalt 760,24 km² dyrket mark, av et totalt areal på 4894,06Km². Østfold har også en lang kystlinje som huser viktige områder for gress. I tillegg har Østfold et betydelig antall innsjøer og vassdrag som også er viktige vannforekomster for gress, henholdsvis 889,82 km² av arealet er havflate og 236,03 km² er innsjøareal(09594: Arealbruk og arealressurser, etter arealklasse (km²) (K) (B) 2011-2025, .

Bilde 2 Oversiktsbilde av Østfold fylke

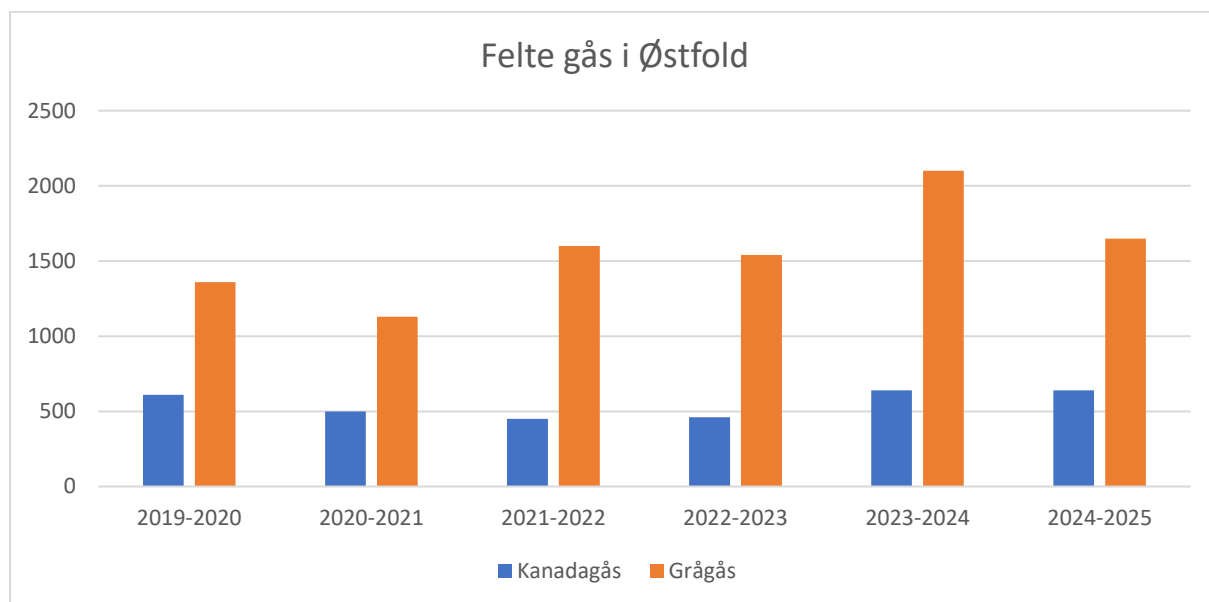
Dagens gåsebestand

Det er vanskelig å estimere bestanden av de ulike gåseartene, da det ikke finnes fullstendige data basert på for eksempel fugletellinger og kartlegging av reir. I tidligere planer har det vært benyttet tall fra høyeste antall observerte gås på kjente lokaliteter der fuglekikkere registrerer deres funn, typisk i naturreservatene. Disse tallene er vanskelig å benytte for å estimere bestanden, men gir et innblikk i at det er mye gås i hele fylket, spesielt under trekket observeres det store flokker på enkelte lokaliteter.

Per i dag (2025) er vi ikke kjent med bestandsestimeringer som kan konkludere med utviklingen til bestanden av de ulike gåseartene i Østfold. Vi har valgt å benytte tilgjengelig data fra kysten i Østfold hvor Norges Jeger og Fiskeforening, Østfold (NJFF) har gjort sjøfugltellinger i perioden 2022 – 2024. Rapporten viser at de siste årene har vært en vekst i bestanden av Grågås, men for kanadagås og hvitkinngås er det ikke konkludert (Heier, 2025). Statistisk sentralbyrå har en oversikt over antall felte gås for kommunene og viser at avskytingen i Østfold har økt i de senere årene (*Småvilt og rådyrjakt*).

Det felles om lag 1500 grågås i Østfold i året, de siste års avskyting kan tyde på en økende trend. For Kanadagås felles det rundt 500 gås i året, også her er det en økende trend de siste 2 årene. Det er ikke mulig ifra statistikken hos SSB å hente informasjon om jaktinnsatsen i Østfold fylke i samme periode. Dessverre kan vi ikke se jaktinnsatsen opp imot felling, og kan derfor ikke si noe om bestanden har økt, eller om dette skyldes økt jaktinnsats.

Det felles flest grågås i Fredrikstad de siste årene med om lag 500 grågås i snitt de siste 4 år og 670 for inneværende år. Fredrikstad er også den kommunen som feller flest kanadagås inneværende jaktår og har felt 170 kanadagås i jakt sesongen 2024-2025.

Figur 1 Felte gås i Østfold samlet for jakt sesongene 2019-2020 til og med 2024-2025.

		2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Halden	Grågås	40	70	130	40	60	60
	Kanadagås	80	50	60	50	80	60
Moss	Grågås	70	70	100	110	140	140
	Kanadagås	..	20	..	..	40	20
Sarpsborg	Grågås	410	210	250	280	440	210
	Kanadagås	80	80	110	90	160	110
Fredrikstad	Grågås	330	290	550	440	530	670
	Kanadagås	120	70	90	50	40	170
Hvaler	Grågås	50	130	190	200	230	150
	Kanadagås	..	20	..	20	:	20
Råde	Grågås	90	90	110	150	340	160
	Kanadagås	20	20	20	30	100	50
Våler	Grågås	20	..	20	..	20	30
	Kanadagås	..	..	..	..	10	:
Skiptvet	Grågås	..	50	70	40	20	10
	Kanadagås	..	30	20	..	:	:
Indre Østfold	Grågås	300	110	160	200	230	80
	Kanadagås	190	80	130	100	80	50
Rakkestad	Grågås	30	60	..	40	30	80
	Kanadagås	60	100	..	90	60	120
Marker	Grågås	20	30	20	20	40	40
	Kanadagås	40	30	20	30	30	30
Aremark	Grågås	..	20	..	20	20	20
	Kanadagås	20	..	..	..	40	10

Tabell 1 Antall felte Grågås og Kanadagås i kommunene jaktseasonen 2019-2020 til og med 2024-2025

Dagens skadesituasjon

Beiteskader fra gås kan utgjøre betydelige skader i enkelte områder over hele planområdet. Disse skadene vil gi økonomiske tap for den enkelte skadelidende og vil ofte være knyttet til:

- Tapt avling og/eller forringet avling på grunn av gåsebeite, nedtråkking og ekskrementer.
- Jordarbeiding på areal som er så skadet at det må såes på nytt.
- Tidsbruk og maskinbruk knyttet til tiltakene for å forhindre skader.

Gras: De fleste som opplever store økonomisk tap forårsaket av gås har gras til melkeproduksjon. Skadene på gras skjer gjerne etter førsteslått, ved at gjessene holder veksten på graset nede, samtidig som ekskrementer skaper problemer med forkvalitet. På sommeren er det stedvis store skader på gras.

Korn: Beiting skjer stedvis i stort omfang på nyspiret åker og en stund fremover, så lenge den er grønn og ikke har begynt å skyte aks. Det observeres også at gåsa eter seg inn fra jordekanten på åker i alle stadier, lander i legde eller tynn grønnmoden åker, samt trækker ned stående åker. Beiting i legde eller inn fra kanter hvor den klarer å lande, gjør her stor skade da en flokk spiser mye korn på ganske kort tid. Det blir også mye møkk liggende igjen hvis den går og beiter i legde.

Grønnsaker: I grønnsaksproduksjon kan gjess utgjøre et problem ved beiting, nedtråkking og ekskrementer, i hovedsakelig nysådd og nyplantede kulturer. Ved gåsebeiting i grønnsaksproduksjon kan man fort få et stort økonomisk tap, da det er store verdier på små areal. På Jeløy er det observert tap på over en million kroner på en teig med persille, som ble spist helt opp av grågås på et par dager.

Offentlig areal

Det er ikke bare i jordbruksproduksjoner man kan få omfattende problemer med tilstedeværelse av gås. Gås kan opptre i store flokker på friluftsområder som badestrender, golfbaner og andre grøntområder/parker. Dette kan føre til beiteskader og spesielt tilgrising med ekskrementer, som til sjenanse eller hygienemessige utfordringer for publikum. For å ta vare på allmennhetens interesser er det derfor viktig å overvåke områdene slik at man kan avverge problemer som gjessene gir. Dialog med publikum og rettighetshavere er viktig for å ta utfordringene på et tidlig tidspunkt. Ved å redusere bestanden av gjess vil også problemene på offentlig areal reduseres.

Målsetninger

Hovedmål: Forvalte bestanden av grågås og kanadagås, samt redusere skadene av gås i jordbruket

Dette hovedmålet realiseres gjennom fem delmål

Delmål	Måloppnåelse
Holde skadenivået hos jordbruket på et lavest mulig nivå	Redusere bestanden Systematisk arbeid med skadeavvergende tiltak (skremming, jakt) Friområder
Redusere utfordringer med gåsemøkk på offentlige arealer og badeplasser	Gjerding/fysiske hindre Informasjonstiltak
Stimulere til en økt organisering av gåsejakt	Organiserte jaktfelt i samtlige kommuner Årlige samlinger for jegere og grunneiere
Øke avskytningen i planperioden.	Årlig avskytning på 2500 grågås, 1000 kanadagås
Næringsutvikling basert på gås	Salg av gåsejakt, og eventuelt overnatting Salg av gåsekjøtt

Tabell 2: Oversiktstabell over delmål og måloppnåelse

Roller og ansvar

Det er nødvendig med et koordinert samarbeid mellom flere aktører, dersom man skal forvalte gåsebestanden og minimere skadene i jordbruket. Det er først og fremst grunneiere som er skadelidte når det gjelder utfordringene som gåsa gir. I de fleste tilfeller er det avgjørende med et utstrakt grunneiersamarbeid for å løse disse utfordringene. Grunneiersammenslutningene kan ta en rolle i å stimulere til økt grunneierorganisering og hensiktsmessige jaktfelt med tilhørende jaktlag.

Det er også avgjørende med gode gåsejegerne, som har nødvendig utstyr, kunnskap og forståelse om effektiv jaktutøvelse. Kurs og kompetanseheving er et vesentlig virkemiddel.

Kommunene har førstelinjetjeneste for viltforvaltning og kjenner dessuten innbyggernes behov og ønsker. Kommunene har eierskapet til denne forvaltningsplanen og er saksbehandlere på søknad om skadefelling av grågås og hvitkinngås.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Akershus og Oslo er saksbehandler på søknad om tidligjakt av grågås og har ansvar for å følge opp naturreservatene med eventuelle skjøtselsplaner.

Naturreservatene fungerer som friområder for gås og er dermed viktige som tiltak i gåseforvaltningen.

Skadeavvergende tiltak

Erfaringer fra tidligere planarbeid tilsier at tiltak må settes i system for å få god effekt. Tilfeldige og ukoordinerte tiltak fører i de fleste tilfeller til at gjessene flytter seg kun til et tilgrenset område og ønsket effekt uteblir. Det har de siste årene vært forsøkt en rekke tiltak, men fortsatt gjenstår en del arbeid med organisering av gåsejakt, og en systematisk jobbing med skadeavvergende tiltak.

Skadeavvergende tiltak har til hensikt å skremme eller holde gjess fysisk unna de mest sårbare områdene. Skadeavvergende tiltak som ikke innebærer å felle gjess, kan benyttes på alle gåsearter. Fredede gåsearter kan derimot ikke felles.

Ordinær jakt

Ordinær jakt skal være det viktigste tiltaket for å forhindre utfordringene med gås. Effektiv gåsejakt krever gode gåsejegere, spesialisert utstyr og god planlegging. Erfaring tilsier at effektiv jakt er avhengig av tidsbegrenset jakt etterfulgt av korte perioder på 2-3 dager med jaktfri og at det er et fåtall jaktlag som jakter samtidig. Ordinær jakt foregår i perioden 10. august-23. desember (*Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktsesongene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028 - Lovdata, 2025.*).

Organisert jakt

For at gåsejakta skal være effektiv, krever det god organisering. Mye av gåsejakta som foregår i dag er delvis eller ikke organisert og organisert jakt bør derfor være et økt fokus i årene fremover hos kommunene i Østfold. Planområdet er et felles forvaltningsområde for gås, men selve jaktorganiseringen må gjøres lokalt i mindre jaktfelt, bestående av en eller få eiendommer. Jaktfeltene samarbeider om regler og overordnede mål, mens tilrettelegging og eventuelt salg av jakta skjer på jaktlagnivå. Flere tips til organisert gåsejakt, finnes i (*Veileder - Jaktområder for gås.pdf, 2015.*)

Skadefelling

All skadefelling av vilt er siste utvei, og skal kun utføres når vilkårene i Viltforskriften er oppfylt. Tidligere er det søkt om skadefelling hos enkelte kommuner i Østfold.

Det må søkes kommunen om skadefelling av grågås og hvitkinngås og det bør lages digitale søknadskjema i hver kommune.

Dette skal være med i en søknad om skadefelling:

- Konkrete beskrivelser av situasjonen og skadeomfanget.
- Beskrivelse av hvilke tiltak som er gjort for å forebygge skader. Tiltakene skal stå i stil til skadeomfanget eller skaderisikoen.
- Anslag over økonomisk tap som følge av skadene.
- Eventuell henvisning til tidligere års erfaringer med skader, tap og risiko, samt kostnader og arbeid knyttet til skadeavvergingsforsøk.
- Antall gås observert på arealet som har fått skade og antall dager/ganger gås har blitt observert på arealet
- Hvilke skadeforebyggende tiltak er blitt forsøkt
- Hvilken gåseart og antall individer det søkes om skadefellingstillatelse til

- Hvilket tidsrom det søkes om å få gjennomføre skadefelling
- Søkers navn, kontaktopplysninger og gårds- og bruksnummer

Utvidet jakttid

Fylkeskommunen har fått myndighet til å utvide jakten på kanadagås med inntil 15 dager i forkant av ordinær jakttid, og inntil 2 måneder i etterkant.

Statsforvalteren har myndighet til å starte jakta på grågås inntil 20. Dette krever at en lokal forvaltningsplan for grågås foreligger og at planens faglige innhold er godkjent av Stasforvalteren.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har i forskrift for årene 2022-28 fastsatt jakt på grågås fra og med 21.07 til og med 31.01. Forskriften gjelder for Moss, Råde, Fredrikstad, Hvaler og Indre Østfold kommune. Resterende kommuner søker derfor om utvidet jakttid på grågås, slik at forskriften skal gjelde for hele planområdet.

Skremming

Skremming kan ha effekt dersom det gjøres systematisk og jevnlig. Erfaringer fra Danmark viser at skremming i form av personer som skremmer opp gjessene i kombinasjon med skadefelling virker særlig godt, da gjessene på denne måten lærer at skremmingen utgjør en reell fare. Grunneiere bør gå sammen om felles skremming for å dekke et stort nok område og for å kunne utføre tiltaket jevnlig.

Gasskanon

Gasskanon er forsøkt av flere bønder i varierende omfang, i både korn- og grasproduksjon. Kanonene holder gåsa vekk fra jorden i et par dager, før gåsa lærer seg at det ikke er farlig. Det er forsøkt å flytte kanonene rundt, med noe hell. Gasskanon skaper en del konflikter med naboene rundt, da det gir flere høye smell tidlig på morgenen når gjessene kommer.

Laser

Erfaringer fra Fredrikstad kommune viser at bruk av laser kan gi gode resultater. Det må benyttes gjentatte ganger, men til slutt velger gåsa andre områder å være på. Det viser seg at laseren fungerer best når det ikke er for mye sollys(*forvaltningsplan-for-gaas-2021-2025.pdf*, 2021.).

Strålevernforskriften setter reguleringer i bruk og innehav av laser. De som skal bruke laser til skremming av gås må ha opplæring og tillatelse til bruk.

Gjerding/fysiske hindre

Flere av kommunene eller grunneiere i planområdet har benyttet dette, med god effekt. For at gjerding skal ha god effekt er det viktig at det gjerdes i perioden hvor gjessene enten myter (juni/juli) eller har unger som ikke er flygedyktige enda. Gjerdet trenger ikke være høyere enn 70-80 cm for å ha god effekt.

Gjerding bør vurderes som skadeforebyggende tiltak på arealer hvor gjessene går opp fra vannet i myteperioden eller når ungene ikke er flygedyktige enda.

Permanente friområder

Friområder må være attraktive både som hvileområde og beiteområder. Naturreservater er ofte gode hvileområder, men kan også bli gode beiteområder hvis de blir skjøttet. Dette er områder gåsa kan oppholde seg i uten at den kommer i konflikt med andre interesser.

Friområder ved jakt

Friområder ved organisert jakt trenger ikke å være permanente og kan variere mellom år eller i løpet av sesongen. Friområder bør brukes som virkemiddel i organisert jakt, der man lar gåsa være på et jorde i noen dag før man starter jakta. På denne måten vil gåsa føle seg trygg og fører ofte til at jegerne tar ut et større antall gjess.

Organisert og kontrollert eggsanking

Gåsebestanden kan reduseres over tid, ved å plukke egg fra vært reir. Egg skal ikke punkteres, men fjernes. Det må ligge igjen minst to egg i hvert reir, for å unngå at gåsa legger egg på nytt.

Det er foreløpig ikke gjort en kartlegging av hekkeplasser for kanadagås og grågås. Med en god oversikt over de viktigste hekkeplassene, kan man med grunneiers tillatelse planlegge en større eggsankingsinnsats. I reservater må det søkes Statsforvalteren om tillatelse.

Grunneier eller bruker kan sanke egg fra grågås frem til 15. april og på kanadagås frem til 1. september. *(Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktsesongene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028 - Lovdata, 2025.).*

Næringsutvikling basert på gås

Gås virker å være et yndet jaktobjekt, men per i dag er områdene gåsa oppholder seg i ikke godt nok organisert når det gjelder grunneiersamarbeid og jaktlag. Det er derfor potensial for økt næringsutvikling basert på salg av jakt. I tillegg har gåsekjøtt et potensiale for salg, men som hos de andre viltartene er disse underlagt et regelverk for omsetning.

«Tilfeldig omsetning» er et unntak fra regelverket om at alt kjøtt som blir omsatt skal kontrolleres av Mattilsynet. Tilfeldig omsetning er ikke planlagt og skjer ikke regelmessig, det gjelder også eventuelt kjøtt som blir gitt bort og et slikt salg kan ikke annonseres på noen måte. Det andre alternativet man har for omsetning av kjøtt fra gås er å levere til et godkjent viltbehandlingsanlegg hvor kjøttet blir kontrollert av Mattilsynet *(Krav når viltkjøtt skal seljast eller givast bort, 2025).*

Ved vellykkede jakter hvor man skyter et stort antall gås, bør man levere til godkjent viltbehandlingsanlegg, da et stort antall gås trolig ikke er i henhold til hva som menes med «tilfeldig omsetning».

Oppsummering, mål, tiltak og ansvar

Delmål	Tiltakstype	Måloppnåelse	Ansvar
Holde skadenivået hos jordbruket på et lavest mulig nivå.	Ordinær jakt Tidligjakt Skremming Laser Gasskanon Friområder Eggsanking	Bestandsestimering Skadeundersøkelse hos berørte grunneiere Følge med på jaktstatistikken	Grunneiere, jegere, skadelidte, kommunen
Redusere utfordringer med gåsemøkk på offentlige arealer og badeplasser.	Skremming Gjerding/fysiske hindre Friområder	Dialog med grunneier/skadelidte	Grunneier/skadelidte
Stimulere til en økt organisering av gåsejakt.	Organisert jakt Midlertidige friområder	Organisere jaktfelt i samtlige kommuner Årlige samlinger for grunneiere og jegere	Grunneier-sammenslutninger og Jegersammenslutninger
Øke avskytningen i planperioden.	Ordinær jakt Tidligjakt	Årlig avskytning på 2500 grågås 1000 kanadagås	Jegere Grunneiere
Næringsutvikling basert på gås	Organisert jakt	Salg av jakt Salg av gåsekjøtt	Grunneiere

Tabell 3 Oversiktstabell over delmål, tiltakstype, måloppnåelse og ansvar

Vedlegg:

Vedlegg 1: Arter – Biologi

Grågås

Grågås hekker hovedsakelig i tilknytting til saltvann på holmer og øyer langs kysten, men kan ha de siste årene begynt å hekke også i innlandet. Reiret plasseres oftest skjult i takrør eller lavt kratt/busksjikt eller på lave grasbevokste holmer, langt ut i fjorden. Grågåsa legger som regel 4-6 egg i månedsskiftet mars/april i våre områder, og ruges i 28-29 døgn av hunnen. Hannen oppholder seg gjerne i nærheten av reiret, men vokter det ikke slik som andre gåsearter. Gåseungene blir flyvedyktige ved omlag 10 uker, og "familien" holder sammen til neste års hekking.

Grågåsa beiter hovedsakelig gras og urter, og har vesentlig kortere nebb enn andre gåsearter som beiter på vannplanter. Jordbruksvekster er en viktig del av matfatet. Grågåsa kan dog også beite relativt hardt på vannplanter, ved at de tar nye skudd effektivt.

Dagens norske høstbestand blir vurdert til om lag 100 000 individer.

Jakttiden er 10.8-23.12.

Kanadagås

Kanadagåsa er vår største gåseart, med en høyde på 90-100 cm, og et vingespenn på 160-175 cm.

Kanadagås hører opprinnelig hjemme i Nord-Amerika, men ble tidligere satt ut som jaktvilt. De første kanadagjessene ble satt ut på Nesodden i 1936, og er seinere satt ut en rekke steder.

I Norge hekker hovedsakelig kanadagåsa i innlandet, gjerne ved næringsfattige skogsjøer, men hekking i skjærgården er også relativt vanlig. Kanadagåsa bygger reir på ei tue, en lav holme eller helt ubeskyttet på en åpen eng eller myr. Hunnen legger 4-6 egg, og ruger eggene aleine i om lag en måned. Ungene er flyvedyktige ved om lag 2 måneders alder.

Utover høsten trekker de fleste kanadagjessene ut mot kysten, eller mot større vann i nærheten av landbruksarealer.

I 1999 ble bestanden anslått til noe mer enn 15 000 fugl i Norge. Kanadagåsbestanden i Norge virker ikke å være i særlig vekst nå, da avskytingen har vært relativt stabil de siste årene.

Jakttiden er 10.8-23.12

Kortnebbgås

Kortnebbgåsa er 65-75 cm høy og har et vingespenn på 135-160cm.

Kortnebbgåsa hekker på Svalbard, og passerer Norge på vår- og høsttrekket. Hekkingen foregår gjerne i kolonier på klippehyller, i fjellskrenter eller i rasområder.

Det er om lag 81 500 individer i vinterområdene (2013).

Jakttiden er 10.8-23.12.

Hvitkinngås

Hvitkinngåsa er om lag 60-70 cm høy, og har et vingespenn på 130-145 cm.

Hvitkinngåsa hekker opprinnelig i Arktiske strøk, i Russland, Grønland og Svalbard. Hekkingen foregår på lave holmer eller i det lave tundragraset. Siden 1980-tallet har hvitkinngåsa hekket i Indre Oslofjord, også langs Østfoldkysten. Bestanden i Oslofjorden er økende, og det utføres en rekke tiltak for å redusere bestanden i Indre Oslofjord. Det er anslått i overkant av 200 par i Indre Oslofjord, og om lag det samme i Ytre Oslofjord (tall fra 2016). Tellingene fra de siste 3-4 årene viser over 500 par i Ytre Oslofjord.

Dietten består hovedsakelig av lavt gras.

Tellingene i overvintringsområdene viser om lag 23000 individer på Svalbard (Spitsbergen).

Det er ikke jakt på hvitkinngås, da den er fredet gjennom Bonn-konvensjonen.

Andre mindre vanlige gjess

Ringgås

Ringgås ses kun sporadisk hos oss. Hekkingen foregår på blant annet Grønland og Svalbard.

Bestanden teller om lag 7000 individer (2009).

Det er ikke jakt på Ringgås, da den er fredet gjennom Bonn-konvensjonen.

Sædgås

Sædgås hekker gjerne på oversvømte enger eller på myrer og i sumpdammer på taigaen. De 4-6 eggene ruges i 27-29 dager, og hannen vokter eggene sammen med hunnen. Gåseungene blir flyvedyktige ved om lag 8-10 uker.

Sædgås lever, som grågås, av gras og urter, samt jordbruksvekster.

Dagens sædgåsbestand er beregnet til ca 60 000 individer på verdensbasis.

Det er ikke jakt på Sædgås.

Vedlegg 2: Forslag til tilrettelegging for effektiv gåsejakt.

For at gåsejakten skal være effektiv, sikker og gi resultater bør det tilrettelegges. Grunneieren kan tilrettelegge for jakten slik at det blir enklere for jegeren, men også enklere for grunneieren å vite hvor jegerne sitter og hvilken retning jegeren skyter.

Kart:

Kart over teigene med hvor jakten kan foregå, med klare inntegnede grenser mot nabo teiger det ikke skal jaktes på. Dette gjør det lettere for jegeren å sette seg på riktig teig, samt reduseres sjansen for å skyte fugl over annen manns eiendom.

Parkering:

Avtale om hvor jegeren kan parkere gjør at grunneieren til enhver tid om det er jegere til stede eller ikke. Parkeringen må være slik at bilen ikke stikker seg for gåsa, slik at gåsa skjønner at det er noe unormalt. Parkeringen bør tegnes inn på kartet.

Avtalte skyteretninger

Ved å tegne inn sikre skyteretninger på kartet, eller usikre skyteretninger, blir jakten tryggere for grunneieren og andre rundt. Anbefalt sikkerhetsavstand med dagens gåseammunisjon varierer med haglmateriale og størrelse, men 300 meter er en god tommelfingerregel.

Informasjon til jegeren

Å gi informasjon til jegeren om når gåsa er til stede, samt trekkmonsteret gjør jakten mer effektiv. Det er viktig å jakte fra det jordet gåsa skal ned på, eller jakte under fuglen (under der den trekker forbi). Svært gode gåsejegere trenger gjerne bare å ligge under trekktruten til fuglene for å lokke de ned på lokkefuglene og inn på haglehold.

Informasjon til naboer

Det er viktig å informere naboer og andre brukere av området om hvilke dager det skal jaktes på, da gåsejakta foregår tidlig på morgenen.

Høyere stubb/sette igjen korn

Det er svært viktig med god kamuflasje på gåsejakt, og dagens "layout blinds" hjelper jegeren med å kamuflere seg godt. Likevel er det ikke nok å legge ut blindsen midt på jordet når det er stubb der. Blindsen vil da kaste skygger og bli synlig for gåsa. For å tilby jegeren et godt utgangspunkt for skjul er det en fordel om halmen ikke snittes, stubben gjøres høyere noen steder og/eller det settes igjen felter med korn som uansett ikke gir all verdens utbytte. Det være seg felter med mye ugras, bløte områder, skyggefulle jordekanter etc. Jegeren kan også benytte jordekantene som skjul, bare jordekanten ikke består av trær. Gåsa liker ikke å lande i nærheten av trær, men grasvegetasjon bryr gåsa seg lite om.

Grave groper

Den beste formen for kamuflasje under gåsejakt er en kombinasjon av "layout blinds" og gravde groper omtrent midt på jordet. Gropene graves etter tresking slik at blindsen går nedi gropa. Toppen på blindsen bør ligge jevnt med jordet. Dette kan anses som et ekstremt tilretteleggingstiltak, men å lage slike groper omtrent midt på jordet kan gi gåsejegeren svært gode resultater. Gropene bør graves enten med engang etter tresking og fylles igjen med halm, eller graves kvelden før selve jakten. Jorda fra gropa må kjøres vekk fra jordet så ikke gåsa fatter mistanke.

Friområder

For at friområder skal fungere må de være attraktive både som hvileområde og beiteområder. Naturreservater er ofte gode hvileområder, men kan også bli gode beiteområder hvis de blir skjøttet. Dersom naturreservater skal skjøttes må dette gjøres i samarbeid med vernemyndighetene, og man må også ta hensyn til hva som var formålet til vernet av naturreservatet. For opprettelse av friområder lokalt for å få til effektiv gåsejakt i et område må man ha planer om

Friområder trenger ikke å være permanente, i de tilfellene hvor man har organisert jakt over et visst område er det ofte nok at man lar gåsa være på et jorde i noen dag før man jakter og ikke jakte på de nærliggende jordene noen dager etter at man har jaktet. På denne måten vil gåsa føle seg trygg og ikke sette trekket i gang tidligere. Dermed kan man etter noen dager jakte på nytt. Denne metoden fører til at man kan ta ut et større antall gås og dermed redusere bestanden.

Vedlegg 3

Ordinær jakttid for gåseartene grågås, kortnebbgås og kanadagås er 10.8 – 23.12. (Det er ikke jakt på hvitkinngås.

Fylkeskommunen har fått myndighet til å utvide jakten på kanadagås med inntil 15 dager i forkant av ordinær jakttid, og inntil 2 måneder i etterkant. Det skal tas særlig hensyn til om utvidet jakt på Kanadagås vil komme i konflikt med utøvelsen av jakt på grågås.

Statsforvalteren har myndighet til å starte jakta på grågås inntil 20 dager hvor av de første 5 dagene kun skal jaktes på flygende gås over innmark. Dette krever at en lokal forvaltningsplan for grågås foreligger og at planens faglige innhold er godkjent av Statsforvalteren.

Statsforvalteren kan i områder med lokal forvaltningsplan utvide jaktiden på grågås til og med 31 januar.

Fra forskriften om jakttider:

Det er sterkt ønskelig at grunneierne organiserer og tilrettelegger jakta slik at uttaket optimaliseres og skadeomfanget minimaliseres. Så langt som mulig bør det også legges til rette for salg av jaktkort. God organisering gir sikrere jakt.

Formålet med å starte jakta på grågås tidligere er:

1. bygrense skadeomfanget på dyrka mark
2. regulere bestanden ved at jaktuttaket økes ved:
 - a. at jakta kan foregå over en lenger periode før gjessene trekker sørover.
 - b. Å felle flere ikke-hekkende gjess.

En forutsetning for å forskriftsfeste tidligere jaktstart er at det ikke drives utstrakt skadefelling på våren.

Dersom det blir åpnet for tidligere jaktstart på grågås, skal det kun jaktes innenfor et tidsrom 24.00-10.00 eller 16.00-22.00.

Dersom det blir søkt om og åpnet for tidligjakt i våre områder, er det jakt på morgenen som har vist seg å være mest effektiv. Jakt om morgenen gjelder i tidsrommet 2400-1000 i våre områder.

Felling av vilt som utgjør skade kan etter søknad felles også utenfor ordinær jakttid (Forskrift om Skadefelling med mer (viltforskriften). For grågås og hvitkinngås (For hvitkinngås i fylkene Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, og Agder) skal det søkes kommunen. For kortnebbgås må det søkes til Statsforvalteren For å få tillatelse til skadefelling skal skadene oppstå først, skadene skal være av økonomisk betydning og det skal være utført andre skadereduserende tiltak først. Søknaden til kommunen eller Statsforvalteren skal være skriftlig. Skadefelling kan utføres av grunneier og forpakter, eller andre på vegne av disse.

For kanadagås og stripegås kan skadefelling etter den skadelidende gjennomføres. Den skadelidte skal uten ugrunnet opphold rapportere om uttaket til kommunen med opplysninger om antallet individer, art og hvilken skade som var grunnlaget for uttaket. Dette er nytt i viltforskriften fra 2020.

I Viltforskriften kom det også bestemmelser som sa at det ikke skal benyttes lokkemidler ved skadefelling av fugl og at Retten til å gjennomføre skadefelling ikke kan selges eller tilbys andre mot vederlag.

Hvilke vurderinger må grunneier/bruker gjøre i forbindelse med gjennomføring av skadefelling av kanadagås (og stripegås) etter egen vurdering:

Den som har beslutningsmyndighet etter § 3-4 til § 3-6 kan etter søknad gi tillatelse til uttak for å stanse eller avverge skade hvis følgende vilkår er oppfylt:

- a. Skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.*
- b. Skadeforebyggende tiltak er i rimelig utstrekning forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak.*
- c. Uttaket rettes mot skadegjørende individ.*
- d. Uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen.*
- e. Uttaket ikke truer bestandens overlevelse.*

Dersom mordyr avlives i yngletiden, skal avkommet om mulig også avlives.

Deler av denne planen er skrevet om eller hentet fra den tidligere forvaltningsplanen i Ytre Østfold. (*forvaltningsplan-for-gaas-2021-2025.pdf*, 2022.)

Kilder

09594: Arealbruk og arealressurser, etter arealklasse (km²) (K) (B) 2011-2025. (u.å.). Hentet 12.

desember 2025, fra <https://www.ssb.no/statbank2/table/09594>

Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktsesongene fra og med 1. April

2022 til og med 31. Mars 2028—Lovdata. (u.å.). Hentet 12. desember 2025, fra

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-21-128>

Forvaltningsplan-for-gaas-2021-2025.pdf. (u.å.). Hentet 12. desember 2025, fra

<https://www.fredrikstad.kommune.no/media/lo1i21wz/forvaltningsplan-for-gaas-2021-2025.pdf>

Heier, O.-H. (2025). *Sjøfugltellinger på Østfoldkysten 2022-2024.*

Krav når viltkjøtt skal seljast eller givast bort. (2025, mai 13). Mattilsynet.

<https://www.mattilsynet.no>

Småvilt og rådyrjakt. (u.å.). SSB. Hentet 9. desember 2025, fra [https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-](https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/jakt/statistikk/smavilt-og-radyrjakt)

[fiskeri/jakt/statistikk/smavilt-og-radyrjakt](https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/jakt/statistikk/smavilt-og-radyrjakt)

Veileder—Jaktområder for gås.pdf. (u.å.). Hentet 12. desember 2025, fra

<https://nettbutikk.bondelaget.no/files/norgesbondelag/Documents/Vedlegg/Veileder%20-%20Jaktomr%C3%A5der%20for%20g%C3%A5s.pdf>